

L a t w e e f c h u A w i s e s.

Nr. 21. Zettortdeenâ 21mâ Mei 1836.

K a l n u w a h r n a.

Là nosauz sawadu wahrnu tautu, kas wissaugstakôs kalnôs ween mahjo, un paschôs flintu tschuffkurôs sawu ligidu taisa; par to arri pee muns ne reds, ka muhsu semne tahdi augsti kalni newaid. Bet Schweizeru semne, un wisszaur fur tee warren augsti Alpu kalni, tur schai ihstis mahjoklis; par to scho putni arri Alpes wahrnu sawz. It retti, un stipra seemas laika ween schi nahf klaijumôs un leiias. Labpraht pulka kohpa dsihwo, un leelôs barrôs it augsti pa gaisu liddinajahs, ir daschadi wehl schahm tahds patstiffums, ka pee muhsu wahrnahm redsam. Kad kahdu fweeschu dihwainu leetu reds, woi ir tahdu, kas tahm labbi patihf, tad wissas lihds fahf breht un fleedsin fleegt. Barrojahs arri tapat ka muhsu wahrnas, un ehd wissu ko dabbu, semmes un dahrsa auglus, tahypus un kulkainus, ohlas, jaunus putnus; ir masus sihditaju-putnus ko spehj peewarreht, bet no scheem sma-
dsenus ween eemihl.

Kalna wahrnu warr abtraki dihdihf, ne ka zittu kahdu putni ko sawalda un mahza; un kad rahma palikkusi, tad sawu kungu lohti mihl. Tad arri ne waijaga wairs winnu fargahf zetemâ, woi spahrnus tai apkappahf; bet lai freijs fur patihf, winna it teescham atkal pahrnahf mahjâs pee sawa kunga. Weens namma tehws, kas tahdu Alpes wahrnu sawas mahjâs turreja, stahsa no winnas ta: „Brokfasta un maltites laika manna wahrna freijs klahf, uslez us galda stuhri, un ihstam gahrduunneekam lihds, kas ko labbu proht, papreeksch labbi israigahs un pahrluhko itweenu blohdu, kas tur eekschâ buhs; kas tai pehz muttes labbi patihf, no ta tudal drohschi panemm zif gribb. Turklahf arri padserr, woi wihnu woi uhdeni; brihscham pirmu wairaf baud, ne ka ohtru, bet ne allasch. Peenu wehl mihlafi dserr; un no ehdamajeem sewischki zeen, jehlu gallu, ir wahrnu, dahrsa-

ahbokus, wissuwairaf wihna ohgas, pihgas un kirschus (kesberus); tapat wehl ohlas- (pauta-) dseltumu, feeru un rupju maisi. Ehdohf tapat darra ka muhsu wahrnas, un ar naggeem to zeeti turr, ko gribb gabbalind's sdruppinahf; kad ehst wairs ne gribbahs, tad glabba atlikkumu. Lè nudeen smeeklis redseht, ar kahdahm ruhphahm un bailehm schis putnis labbu weetu mekle, fur sawu mantu pareisi pasleht warr, un ka scho weetu tad apklahj un aishahsch ar papihru gabbaleem, ar skaidem, luppatahm un schahdahm leetahm; un ka to tad apstaiga, woi spahrneem freijohf apluhko no wissahm puffedem, galwu pasteepdams schâ un ta grohsa, gribbedams sinnahf woi ta paslehtta leeta naw wehl redsama kahdâ stuhri. Kad sawu magasinu pilnu peekrahwis, tad mehds apmestees kahdâ weeta ne wissai tahlu noht; nu wakti turr, ne kustahs bet farga ko glabbajis; ja nu gaddahs kahdam us to pussi nahft, lai buhtu lohpinisch woi zilweks; tudal tam us mugguru lezz, spalwas scham zettahs no dusinahm, un spahrnus nokahris, dohd nu zehrt un kappa neschehligi ar degguni, nejauki brehtdams, gribb winnu aishdihf. Ugguni pahrluuku mihl. Zif daschu labbu reij panemm deggoeschu fwezziiti no lufureem, un norihj to ar wissu dakki; seemas laika daudfreij esmu redsejis brihnodamees, ka manna wahrna masas fwehlainas ohgles no krafina panehme un aprihje, ittin ar leelu kahribu, un tai nekahds launums ne nahze tam. Jau tee duhmi no uguna schai par preeku; jo ikreis kad atrohd kahdu traufu ar ohglehm woi ugguni, tad ehromigi gan it muddigi apkahrft lezz, mekle papihru gabbalinus, kohzinus, woi zittas tahdas leetas kas degg, mett to eekschâ, un patti atwelkâhs noht un nu atplehstahm azzim weenadi ween zeeti skattahs us duhmeem kas us augschu zettahs. — Balsz tai daschada; kad fweeschu leetu reds, woi no ka bihstahs, kahdu tschuhshu jeb

wehſi 2c. 2c., tad fitt ar ſpahrneem, un aſti ahtri
 kuſtinadamſ uſbreh3 tiſ ne tapat kà muhſu ſem-
 meſ wahrnaſ. Kad uſ lohgu tupp, woi uſ
 namma durrim, tad teem ſweſcheem uſbreh3 kaſ
 garram ſtaiga, woi namma ee-eet, it ſtipri tà
 ka auſiſ ſahp; ja tad kahdſ no ſaimes behrneem,
 winnu apſauz un uſrumma, un wehl tahdſ ko
 labpraht eeredſ, tad putniſ ſcham tudat atbild,
 ar gluſchi zittadu, iſfu baſſi, kaſ mihtſti un
 mihtligi ſkann, kà: Kwè, kwè. Atkal zittadi
 padſeed, kad it meerigi ſehd, jeb kad gribb lai
 winnam ko dohd, woi winnu ſchehlo; ihpaſchi
 tad, kad ohrà palizzis, ne warr tai iſtabà ee-
 kluht, kur ſaime kophà irr, kaſ ſcham wiſſai ne
 patihk. Tad ſawu meldiju diwjadi weh, gan
 krahtdamſ, bet ne tiſ ſtipri kà kad no bailehm
 breh3 — gan arri pilnam un jauki ſwilpodamſ,
 uſ ſtraſdu wiſſi. Ur ſcho baſſi wiſſch iſmah-
 zijiſ maſu Marſchu ſwilpoh, jeb tahdu meldiju,
 peh3 ka ſaldati pareiſti weenadi turrabſ barreem
 ſtaigajoht; to it ahtri eenehmiſ un weegli ſwilpo.
 Bet teeſcham it wehrà leekama leeta, kà lohſi
 taſ mannuſ peederriguiſ miht; kad kahdſ no
 winneem ilgaki no mahjahm paleek nohſt, ne kà
 eeraddiſ, un tad pahrnahk, tad putniſ ne ſinn,
 kà ſcham ſawu preeku un mihtleſtibu deegam pa-
 rahdiht. Tad ſpahrnuſ iſpleſch uſ puffi, un
 ſcham prettim lezz, apſweizina winnu ar mihtligu
 brehſſcham, un ne rimſt, kamehr it tuwu klah
 pee winna, un ſchiſ winnu paglaud. — No
 paſcha rihta lihdiſ ar ſauli zellahſ; un kad tiſſai
 eekluht warr, tad tudat ſieidiſahſ tanni kambari
 kur woi ſchiſ woi taſ no ſaimes laudiſ gull, kaſ
 ſcham patſ mihtakaiſ; to tad paſauz woi pa di-
 wahm jeb trim lahgam; kad winnam ne atbild,
 tad paleek kluff, aptuppahſ woi uſ galwaſ ſpil-
 wenu, woi uſ kahdu tuwu krehſlu pee gultaſ,
 un gaida nekufftedameeſ, kamehr ſcha kungſ jeb
 draugſ pamohſtahſ. Tiſ ko ſchiſ azzis atpleſch,
 tad arri mihtligſ putniſ tudat klah pee winna;
 nu brehſ pilnà rihklè, un wiſſadi rahda ſawu
 beſgalla leelu preeku, par to ka winna draugſ
 nomohda. Eſ warretu daudiſ wehl ko ſtahſtiht,
 kahdſ mihtligſ un gudſ ſchiſ putniſ, par ko
 buhtu brihnoteeſ, un ar ko warr parahdiht, ka

tahdi putni, kaſ weenumehr zilweku beebribà,
 un tam it tuwu klah un pee rohkàſ irr, tà kà
 augſtakà kahrtà paleek un jaukaku buhſcham uſ-
 nemm, pahr ſaweem raddeem kaſ meſchà dſihwo.
 Tomehr paſchu ſawu darbu ne pahrrwehrſch, neht
 wiſſai atſtabj eedſimtu buhſcham. Tapat arri
 manna wahrna; kaut gan zilweku deeſin ka
 mihtlo, bet gluſchi par wehrgu tam ne padoh-
 dahſ; kad winnu ar warru gribb ſpeeſt lai ſcho
 woi to darra, kaſ patlabban tai ne gribbahſ,
 tad ne klauf un ne darra bet turrabſ prettim.
 Nei arri jebkurà brihdi, uſ wiſſeem jauka un
 mihtliga rahdahſ; bet daſchi zilweki ſchai pagal-
 lam pretti un ne patihk; kad tahdu eeraug, tad
 ſpalwaſ zell ſpurreem no-duſmahm, un neganti
 kohſch; un zitteem atkal ko ſchi miht, tahdeem
 rohkàſ padohdahſ lai winnu glaud un mihtlina.

R. S — 3.

Paſnizaſ pehrminderu dſeeſma.

Meld. Kam manna ſirdſ tà behdajeeſ.

1.

Pateeſi gohda ammatſ ſwehtſ,
 Uſ ko eſ tappiſ iſredſehſ;
 Tapeh3 eſ wehroſchu,
 Rahdſ eſmu ſawà animatà,
 Un kaſ man tadeht jadarra.

2.

Man zitti draudſeſ lohzeſt,
 Par preekſſiſhmi iſredſeiſchi;
 Teem pee man ſtattiht buhſ,
 Rà jaisturrabſ, kriſtigam;
 Un Jeſuſ draudſeſ lohzeklam.

3.

Lai tapeh3 labbi peeraugu
 Rà patſ iſdeenaſ peeraugu
 Eeſch labbeem tiſkumeem;
 Ne wahrdoſ ween, bet darbinòſ,
 Eeſch wiſſa labba ſaknojoſ.

4.

Eſ ſeewai, ſaimei, behrmineem,
 Un draugeem tà, kà ſweſch'neekem,
 Zitt laiſnigſ rahdiſchohſ;
 Ne ween ar waiga ſmaidiſchan'
 Bet wairak ar ſirdſ ſajuſchan'.

5.

Man tà kà swezzei, spihdeht buhs,
Tad zitti mohdinati kluchs,
No mahnu tunfibaš;
Kaš, Deewam schehl, wehl ne manna,
Ko praffa Jesus tizziba.

6.

Eš mahzitajam paligâ,
Pee gaismoschanas ammata,
Uš to man eezehle;
Eš winna aze; — man jaffattahs!
Eš winna auzs; — man jaklaufahs!

7.

Ja paganifas eeraschas,
Pee draudses buhtu mannamas,
Papreeksch patš mahzifchu;
Un ja tas ne palihdsetu,
Tad mahzitajam fazzifchu.

8.

Ja mulku neapdohmiba,
Kur kildas zeltohs pagasta,
Tad salihgt rahdifchu.
— Virms teefas wihri strahpi spreesch,
Labs pehrminders par labbu greesch. —

9.

Râ dšihwoschana kauniga,
Pee draudses buhtu mannama,
Kur buhdams peefaukschu:
Lai meitas, puifchi, wezzigi,
To festu bauſli apzeeni.

10.

Par behrnu audſinaſchanu,
Un laſſiſchanaš mahzibu,
Eš jautri wakteschu. —
Kur behrnini pee Deewa naht,
Tur ſwehta dšihwoschana ſahk.

11.

Virms meitinas tohp laulatas,
Tahs pahrlaufiht man peenahkahn,
Woi ſkaidri laſſiht proht;
Râ behrnus, — ja Deewš dohtu tahm, —
Sinn weſt pee Jesus mahzibahm.

12.

Pats nahkschu labprahht baſnigâ.
Un rahſchu tohs, kaš ſagahna,
To ſwehtu deeninu,
Ur plihſteschan' un bahrſchanu,
Un zittu grehku niſnumu.

13.

Gan wiſſur Deewa turumu,
Mehš ſajuhtam eekſch firſniu;
So wairak baſnigâ,
Kur ehrg'tu balſs ar dſeefminahm,
Par gohdu noſkann Augſtakam.

14.

Tur ſlawu un pateiſſchanu,
Tur firſnigu peeluhgſchanu,
Mehš kohpâ noturram;
Tur mahzitais no kangeles,
Uš augſchu zilla dwehſeles.

15.

Lapehš par mihtu baſnigu,
Pats gabdaschu zil eeſpehſchu,
Er zitteem rahdifchu,
Râ ſchis tas namš, kur Deewa gohds,
Tohp ſajuſts, un meers firbi dohts.

16.

Gan ne pelniſchu atmakſu
Neds gohda-ſihm' uš kruhtinu
Par ſawu puhleſchan';
Bet paſcha firš man atmakſahs,
Eekſch labba apſinnaſchanaš.

17.

Kad meeſa ſemmê ſakrittihš,
Un dwehſ'le lihgſmohš debbeſiš;
Tad tee, ko mihlejiš,
Pahr mannu kappu runnahš tà:
„Schê gohda wihrs, ko glabbaja!“ —

£.....l.

Teefas flubdinaschanas.

Uš pawehleſchanu tahs Keiserifkas Majesteetes,
ta Patwaldineeka wiſſas Kreewu Walſts 1c. 1c. 1c.,
tohp no Krohna Dehršmuifchas pagasta teefas wiſſi
tee, kam kahdas toifnas parradu praſſiſchanaš pee ta
lihdsſchinniga Meſchamuifchas (Klein Buſchhof) ſaim-
neeka Szillu Kristapa buhtu, pahr kurra mantu par-
radu beht konkurse ſpreeſta, uſaizinati, lihds 13tu Juhni
f. g. pee ſaudeschanas ſawas praſſiſchanaš pee ſchihš
pagasta teefas peeteiſteed.

Krohna Dehršmuifchas pagasta teefa, iitâ Mei
1836.
(L. S.) † † † Rikku Uns, peefehdetais.
(Nr. 336.) H. Müller, pagasta teefas ſfihwera paligs.

Us pawehleschanu tabs Keiseriſſas Majesteetes, ta Patwaldineeka wiſſas Kreewu Walfis 1c. 1c. 1c., tohp no Pohpes pagasta teefas tas, kam melns wehrfis, ar raggeem, suddis buhtu, kas pehrnaja ruddent ſchi pagasta ſaimneeka Smilſſchu Sprizza mahjas peeflihdis, usaizinahs, 2 mehneschu ſtarpâ no appakſchrakſtitas deenas, un wiſſwehlaſ lihds 4tu Juhli, pee ſchihſ pagasta teefas peeteiktees, un ſawu wehrfi, prett barroſchanaſ atlihdſinaſchamu, pretti nemt. Kad lihds tam laikam neweens, kam ſchis wehrfis peederretu, ne peeteiktohs, tad peeminnehts wehrfis pagasta lahdei par labbu taps pahrdohſ. To buhs wehrâ nemt!

Pohpes pagasta teefa, 8tâ Mei 1836. 3
+++ Uns Kohrſche, pagasta wezzakais.
(Nr. 78.) U. Schnee, pagasta teefas ſtrihweris.

* * *

Us pawehleschanu tabs Keiseriſſas Majesteetes, ta Patwaldineeka wiſſas Kreewu Walfis 1c. 1c. 1c., tohp no Baldohnes pagasta teefas wiſſi parradu deweji ta nomirruſcha Baldohnes meſchafarga Walfu Mahr-
tina, pahr kurra mantu parradu dehl konkurse ſpreeſta, usaizinati, 2 mehneschu ſtarpâ un wiſſwehlaſ lihds 4tu Juhli ſ. g. ſcheit peeteiktees un ſaigaidiht fo teefa ſpreedihſ. Baldohnê, 2trâ Mei 1836. 2

(L. S.) +++ Skahbul Jehlab, pagasta wezzakais.
(Nr. 71.) U. E. Demoll, pagasta teefas ſtrihweris.

* * *

Us pawehleschanu tabs Keiseriſſas Majesteetes, ta Patwaldineeka wiſſas Kreewu Walfis 1c. 1c. 1c., tohp no Palangas pagasta teefas wiſſi tee, kam kah-
das taiſnas praſſiſchanaſ pee ta bijuſcha Palangas ſaimneeka Andrei Skizza buhtu, usaizinati, pee ſau-
deſchanaſ ſawas teefas 23ſchâ Juhni ſ. g. ſcheit pee-
teiktees.

Palangas pagasta teefa, 23ſchâ April 1836. 2
(L. S.) +++ Japhes Wainor, pagasta wezzakais.
(Nr. 107.) E. Edlon, pagasta teefas ſtrihweris.

* * *

Us pawehleschanu tabs Keiseriſſas Majesteetes, ta Patwaldineeka wiſſas Kreewu Walfis 1c. 1c. 1c., tohp no Kuldigas Krohna pagasta teefas wiſſi tee, kam kahdas taiſnas parradu praſſiſchanaſ pee teem
libdſſchinnigeem Krohna Liguwes muſiſchas ſaimneekem
Salbineeku Mahrtna, Kalneneku Jehlaba, Megnu

Mahrtna un Maſſchu Kriſta buhtu, pahr kurru man-
tahm, us Kurfemmes Kambara teefas pawehleschanu,
konkurſe ſpreeſta, usaizinati, pee ſaudeschanas ſawas
praſſiſchanaſ lihds 28tu Mei ſ. g. pee ſchihſ teefas
peeteiktees.

Kuldigas pagasta teefa, 2trâ Mei 1836. 1
+++ Dinſche Kriſt Walter, peefehdetais.
(Nr. 279.) E. Schwarz, pagasta teefas ſtrihweris.

* * *

Tas, kas weenus rattus preekſch wairak kâ puſſ
ohtra gabda tanni pee bſintas muſiſchas Kiewen-Wehr-
ſen peederrigâ Uppeſmuſiſchâ nolizzis un kurſch noliz-
zeis nepaſiſhtams, tohp zaur ſcho usaizinahs, ſchohſ
rattus diwu mehneschu ſtarpâ no appakſchrakſtitas dee-
naſ, prett atlihdſinaſchamu tabs fluddinaſchanaſ mak-
ſas, ſcheit prettim nemt, ar to pamahziſchamu, ja
ſtarp ſcho laiku neweens ne peeteiktohs, kam tee ratti
peederretu, tad tee peeminneti ratti pagasta lahdei par
labbu tiks pahrdohſ.

Kiewen-Wehrſes pagasta teefa, 30tâ April 1836. 2
(L. S.) Uns Meyer, pagasta wezzakais.
(Nr. 118.) P. Lembke, pagasta teefas ſtrihweris.

* * *

Wiſſi tee, kam kahdas taiſnas praſſiſchanaſ pee ta
Pakaiſes ſaimneeka Kraſſinu Janna buhtu, pahr kurra
mantu konkurse ſpreeſta, tohp usaizinati, wiſſwehlaſ
lihds 6tu Juhni ſ. g. ar ſawahm praſſiſchanaſhm pee
ſchahſ pagasta teefas peeteiktees, io pehz ſchi termina
neweens wairſ ne taps klaufihts.

Pakaiſes pagasta teefa, 9tâ Mei 1836. 2
+++ Jnga Zimmerreich, pagasta wezzakais.
(Nr. 35.) J. Freyberg, pagasta teefas ſtrihweris.

* * *

Wiſſi tee, kam kahdas taiſnas praſſiſchanaſ pee tabs
atſtahtas mantas ta nomirruſcha Wezz-Platohnes ſaim-
neeka Kohſſchu Janna buhtu, tohp usaizinati, lihds
17tu Juhni ſ. g. pee Krohna Reſchamuiſſas pagasta
teefas peeteiktees, zittadi neweens wairſ ne taps klauf-
ihts.

Krohna Reſchamuiſſas pagasta teefa, 22trâ April
1836. 3

David Pelz, peefehdetais.
(Nr. 87.) G. Paulborn, pagasta teefas ſtrihweris.

B r i h w d r i k k e h t.

No juhrmallas-gubernementu angſtas walbiſchanaſ puſſes: Hofraht von Braunſchweig, graham. pahrluhketais.